

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Departementet

Sendt elektronisk til Folketinget

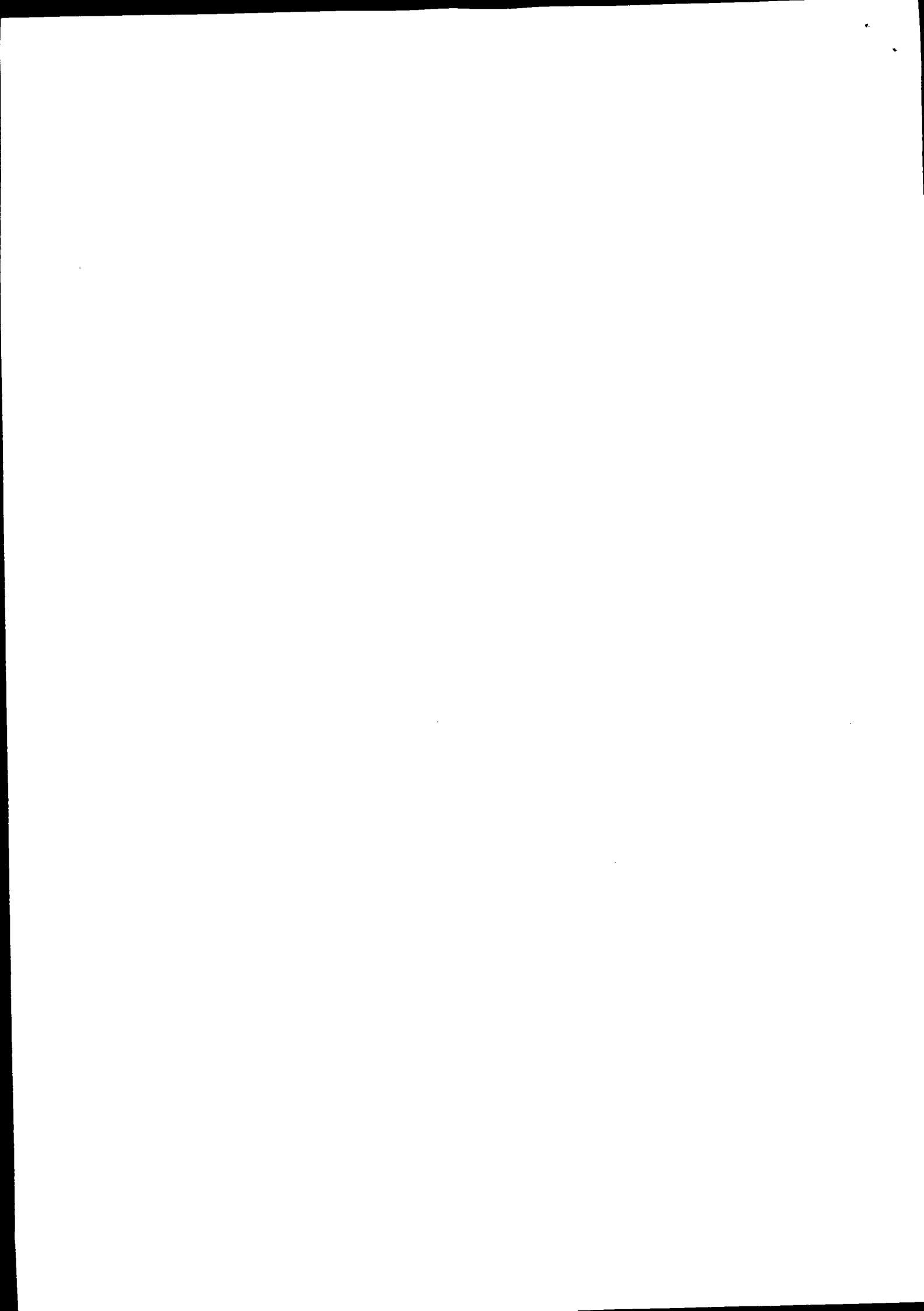
Dato: 21/2-06 Tid: 15:59
Den 21. februar 2006

Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug
og Fiskeri

- ./. Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering grundnotat om Kommissionens forslag til Rådets forordning om økologisk produktion samt mærkning af økologiske produkter samt ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 2092/91 af 24. juni 1991 om økologisk produktionsmetode for landbrugsprodukter og om angivelse heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler.

Med venlig hilsen

Marie Louise Flach de Neergaard

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender
Plantedirektoratet/Fødevarestyrelsen/Direktoratet for FødevareErhverv
21. februar 2006
PLM/AFF/MAN/CIC/LLA/RLL/THD/ABA/LBRO/EMFJ/THFI
FVM 335

GRUNDTOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag til Rådets forordning om økologisk produktion samt mærkning af økologiske produkter samt ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 2092/91 af 24. juni 1991 om økologisk produktionsmetode for landbrugsprodukter og om angivelse heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler

KOM (2005) 671

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt den 13. januar 2006. Ændringerne er markeret i marginen.

Resumé

Som opfølgning på anbefalingerne i den Europæiske Aktionsplan for økologiområdet har Kommissionen fremsat forslag til Rådets forordning om økologisk produktion samt mærkning af økologiske produkter. Forordningen foreslås sat i kraft den 1. januar 2009, idet forslaget dog indeholder en overgangsordning på importområdet, som skal gælde fra 1. januar 2007. Forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Baggrund

På baggrund af Rådets konklusioner i forbindelse med Den Europæiske Aktionsplan for økologiske fødevarer og økologisk landbrug har Kommissionen den 21. december 2005 fremsendt forslag om økologisk produktion og mærkning på landbrugsprodukter og fødevarer. Den danske sprogversion er dateret den 19. januar 2006.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEF artikel 37 og kan vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter høring af Europa-Parlamentet.

Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet, idet der er tale om revision af en eksisterende retsakt, og da ændringerne primært omfatter præciseringer heraf.

Formål og indhold

Kommissionen fremlagde i juni 2004 Den Europæiske Aktionsplan for økologiområdet. Aktionsplanen indeholder en række anbefalinger til sikring af økologiens fortsatte udvikling. Rådet konkluderede i oktober 2004 bl.a., at Aktionsplanens anbefalinger burde indarbejdes i fællesskabslovgivningen.

Med Kommissionens forslag om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter defineres formål og principper for økologisk produktion under hensyntagen til lokale forhold og udviklingsniveau, hvorved der vil kunne tages hensyn til nationale geografiske og klimatiske faktorer.

Desuden sikres det med forslaget, at formål og principper gælder ensartet på alle niveauer af økologisk husdyrbrug, akvakultur, plante- og foderproduktion såvel som produktion af økologiske fødevarer og dermed udgør en forenkling i forhold til den gældende ordning. Med forslaget omfattes akvakultur således af økologiforordningen, hvilket er en udvidelse af anvendelsesområdet i forhold til den gældende ordning. Til gengæld foreslås storkøkkener, som i dag er omfattet af økologiforordningen, undtaget.

Med forslaget sikres det endvidere på fællesskabsplan, at kød kun markedsføres som økologisk, når det stammer fra dyr, der fra fødsel er opdrættet i det økologiske produktionssystem. Denne regel gælder allerede i Danmark.

Efter de gældende regler må der ikke anvendes GMO i den økologiske produktion. Med forslaget præciseres det, at de GMO-mærkede produkter ikke også kan mærkes som økologiske.

Ifølge forslaget skal der foretages en obligatorisk mærkning med "EU-økologisk" på varer, der ikke bærer EU-logoet.

For at fremme "et fælles EU-koncept" for økologisk produktion foreslås det, at der indføres begrænsninger på mærkning og anprisning af private økologimærkningsordninger. Det foreslås, at mærkning eller reklame ikke må indeholde generelle anprisninger af, at private eller nationale økologi-standarder er bedre eller strengere end EU-reglerne. I den forbindelse foreslås det, at bevisbyrden for manglende ækvivalens mellem standarder pålægges kontrolorganer med egne økologimærker.

Det foreslås desuden, at medlemsstaterne tilrettelægger kontrollen i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 882/2004 af 29. april 2004 om offentlig kontrol med henblik på verifikation af, at foderstof- og fødevarerlovgivningen samt dyresundheds- og dyrevelfærdsbestemmelserne overholdes (den generelle kontrolforordning) og på grundlag af en risikovurdering.

I henhold til forslaget skal Kommissionen bistås af en forvaltningskomité, der udtaler sig efter en forvaltningskomitéprocedure. Efter de gældende regler er der nedsat en forskriftskomiteé, der arbejder efter en forskriftskomiteéprocedure. Forvaltningskomitéproceduren giver Kommissionen umiddelbar mulighed for at iværksætte tiltag, der ikke i forvaltningskomiteen er blevet forkastet ved kvalificeret flertal. I dag skal Kommissionen have kvalificeret flertal i forskriftskomiteéen for at kunne iværksætte tiltag, uden først at skulle forelægge dem for Rådet og orientere Parlamentet. En eventuel ændret procedure fra forskriftskomiteé- til forvaltningskomitéprocedure vil derfor medføre, at Kommissionen kan gennemføre tiltag uden, at der er kvalificeret flertal for blandt medlemsstaterne.

Forslaget indeholder også et delforslag, der fastlægger en overgangsordning på importområdet med ikrafttrædelse den 1. januar 2007. Med forslaget åbnes der mulighed for, at importen ikke indskrænkes, indtil et nyt system er etableret. Overgangsordningen ophører senest ved ikrafttrædelsen af forslaget om økologisk produktion og mærkning på landbrugsprodukter og fødevarer, som forventes den 1. januar 2009. Det foreslås endvidere, at der udvikles permanente importregler, der medfører adgang til fællesskabet for økologiske produkter, som lever op til de vejledende retningslinjer i Codex Alimentarius for økologimærkning (Codex-kravene) eller er ækvivalente med EU-reglerne. Forslaget indebærer dermed en sidestilling af Codex-kravene med EU-standarderne. Desuden afvikles det nuværende system med nationale importtilladelser, og erstattes af et system, hvor særligt EU-godkendte kontrolorganer får kompetence til at certificere import fra ikke-godkendte tredjelande.

Udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke.

Gældende dansk ret

Området er reguleret af reglerne i Rådets forordning (EØF) nr. 2092/91 af 24. juni 1991 om økologisk produktionsmetode for landbrugsprodukter og om angivelse heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler med senere ændringer samt Økologiloven lov nr. 118 af 3. marts 1999 med senere ændringer samt tilhørende bekendtgørelser.

Konsekvenser

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det of-

fentlige eller for EU's budget. En vedtagelse af forslaget vil eventuelt kunne få nationale lovgivningsmæssige konsekvenser. Da der er tale om overordnede rammebestemmelser skønnes forslaget ikke umiddelbart at have væsentlige samfundsmæssige eller administrative konsekvenser for virksomheder og borgere.

Forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Høring

Forslaget har været i skriftlig høring i § 2-udvalget, Det Økologiske Fødevareråd og i Det Rådgivende Fødevarerudvalg. Forslaget har desuden været i høring hos en høringskreds af interesseorganisationer og myndigheder i henhold til fødevarerlovens § 3, jf. artikel 9 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 (Fødevarerforordningen).

Fødevarerindustrien har bemærket, at man generelt er tilfredse med bestræbelserne på at harmonisere reglerne for omsætning af økologiske fødevarer i EU, hvilket vil gøre omsætningen af økologiske fødevarer internt i EU nemmere.

Landbrugsraadet finder det hensigtsmæssigt, at der fremsættes forslag til en ny økologiforordning, som muliggør en betydelig forenkling af reglerne i forhold til den gældende forordning. Landbrugsraadet har med tilfredshed noteret sig, at der lægges op til forbedring af mulighederne for samhandel over grænserne, herunder import fra tredjelande, en styrkelse af økologikontrollen, og at rækkevidden af forordningen udvides til også at omfatte akvakultur. Landbrugsraadet finder imidlertid, at det er særdeles uheldigt, at forslaget lægger op til en meget bred adgang til at fastsætte lempeligere nationale/regionale regler. Landbrugsraadet finder, at adgangen hertil skal indskrænkes betydeligt og primært rettes mod klimatisk betingede forskelle. Dog støttes det, at der gives mulighed for at fravige økologireglerne, når der er tale om hensyn til menneskers og dyrs sundhed. Dette skal dog ikke opfattes som en adgang til at fastsætte mindre restriktive regler, men alene som en veterinær foranstaltning. Man er desuden bekymrede over, om hensigten med den intensiverede overvågning af kontrolorganerne kan gennemføres i praksis – og om den omvendte bevisbyrde i samhandelstvister vil løse de reelle problemer. Endelig støtter Landbrugsraadet forslaget om, at vedtagelse af ændringer flyttes fra forskiftskomiteén til en forvaltningskomité.

Økologisk Landsforening understreger indledningsvist, at forslaget udgør et godt udgangspunkt. Foreningen ønsker, at den nuværende model bevares, hvor vedtagelse af ændringer sker i en forskiftskomiteéprocedure. Godkendelsesprocedurer for tilsætningsstoffer ønskes placeret direkte under ministerrådet. Foreningen er tilfreds med, at forordningen kommer til at omfatte akvakultur og vin. Foreningen udtrykker dog bekymring for muligheden for at lave mere lempelige regler. Det bemærkes, at det er meget vanskeligt at balancere hensigten om at imødekomme det regionale landbrug på dets pågældende udviklingsstadium uden at risikere at etablere en unfair konkurrence, der kan være ødelæggende for produktionens muligheder de

steder, hvor reglerne er mere restriktive. Der er derfor fortsat behov for at kunne fastsætte mere restriktive nationale krav til den økologiske fødevarerproduktion, og for, at dette eventuelt udvides til også at omfatte forarbejdede produkter.

Foreningen bakker op om initiativerne til at forbedre mulighederne for samhandel over grænserne, herunder import fra tredjelande, og til at styrke økologikontrollen. Økologisk Landforening anser dog forslaget for at være svagt for så vidt angår kontrollen. Det understreges, at det er nødvendigt at skærpe tilsynet, for at få den fornødne sikkerhed for, at kontrolorganerne lever op til EU-kravene og dermed sikrer konkurrencen om kunderne.

Økologisk Landsforening finder også, at henvisning til EU-økologi må være et tilbud til producenterne, men bør ikke blive obligatorisk. Anvendelsen af logo eller tekst vil alt andet lige kunne give praktiske problemer og øgede udgifter i forbindelse med gårdbutikker, direkte salg og lignende.

For så vidt angår forbud mod anvendelse af GMO, noterer foreningen sig, at Kommissionen har bestræbt sig på at nævne forbudet flere steder. Foreningen er dog bekymret for, om det er hensigtsmæssigt, idet man ønsker at sikre sig, at det ikke omvendt betyder, at det indirekte er blevet tilladt de steder, hvor forbudet ikke er nævnt. Foreningen vurderer umiddelbart, at ét overordnet forbud vil være mere gennemskueligt. Økologisk Landsforening forudser i øvrigt, at tekstforslaget vil genåbne diskussionen angående særlige tærskelværdier for GMO i økologiske fødevarer. Foreningen ønsker at understrege, at man ikke ønsker særlige økologiske tærskelværdier bortset fra området for såsæd. Man ser i sidstnævnte tilfælde gerne en tærskelværdi svarende til detektionsgrænsen, idet såsæden er en potentiel forureningsvej.

For så vidt angår øvrige forbud, finder Økologisk Landforening, at der bør være forbud mod syntetiske aminosyrer, og at dette begrundes med, at anvendelsen af syntetiske aminosyrer ikke er i overensstemmelse med de økologiske principper og ikke bør være baseret på en situation, hvor de måske kun kan skaffes fremstillet på grundlag af GMO.

Foreningen for Biodynamisk Jordbrug finder, at det foreliggende forslag til en ny økologiforordning rummer flere positive fornyelser i præciseringen af de grundlæggende principper og mål for økologisk jordbrug. Der tages forbehold overfor dannelse af en forvaltningskomité, hvis formål og virke endnu er ukendt.

Vigtigheden af, at der ikke anvendes produkter, der er fremstillet ved hjælp af GMO, understreges. Dette bør tillige gælde for veterinærmedicin, men mindre dette i ganske særlige tilfælde er uundgåeligt.

Foreningen er positiv overfor lettere betingelser for samhandlen med økologiske produkter.

Man kan ikke støtte, at forordningen ikke åbner mulighed for at oplyse, om man overholder strengere betingelser end forordningen fastsætter.

Foreningen bifalder den styrkede kontrol med økologiske produktioner og produkter. En akkreditering af private kontrolorganer kan ikke støttes. Det vil kunne medføre urimelige ressourcemæssige belastninger for de pågældende organer.

Coop Norden og Coop Danmark hilser med tilfredshed, at der er iværksat initiativer på baggrund af Aktionsplan fra 2004 med henblik på at lette udviklingen af økologisk landbrug, og at der nu er fremsat forslag til forenkling og overordnede sammenhænge.

Overordnet er det et godt initiativ at få fastlagt overordnede mål og principper for den økologiske produktion, herunder at få fastsat mere specifikke principper for henholdsvis landbrug, forarbejdning og markedsføring.

Biodynamisk Forbrugersammenslutning ser forslaget som et forsøg på at give Kommissionen øgede beføjelser på området til skade for den økologiske tanke og produktion.

Fagligt Fælles Forbund 3F finder, at den foreslåede revision af økologiforordningen er et vigtigt tiltag, men at de beskæftigedes arbejdsmiljø bør indgå, og at der indskrives et afsnit omhandlerende uddannelse af de beskæftigede, idet uddannelse i blandt andet hygiejne og fødevarerhåndtering især er vigtigt i den økologiske produktion.

Den Danske Dyrlegeforening har ingen overordnede betragtninger til selve forslaget, men har enkelte forslag til tilføjelser og opstramninger i detailreglerne for animalsk produktion og forordningens indhold i retning af større fleksibilitet.

Forbrugerrådet kan støtte forordningsudkastets afsnit om mål og principper for økologisk produktion. Herudover er det positivt, at forordningen nu også vil fastsætte fælles regler for akvakulturproduktion, og at produktionen af vin også omfattes.

Med hensyn til fleksibilitet støttes alene muligheden for i særlige afgrænsede tilfælde at kunne dispensere fra reglerne med begrundelse i eksempelvis klimatiske forhold, sektorens udviklingsniveau og midlertidigt manglende udbud af økologisk såsæd, fodermidler, opdrætsdyr m.v. samt i katastrofesituationer. Forbrugerrådet anerkender ikke muligheden for dispensation til fortsat produktion af "traditionelle produkter", der har været kendt i mindst en generation".

Der ønskes ligeledes en yderligere præcisering i forordningen af, at der tillige kan opretholdes eller godkendes *skærpede* nationale regler, hvis miljø- eller dyrevelfærdsmæssige grunde tilsiger dette.

Med hensyn til udformning af den fremtidige kontrol findes det positivt, at der arbejdes videre med at tilrettelægge kontrollen ud fra en risikobaseret tilgang.

Forbrugerrådet er helt enig i, at GMO-mærkede produkter ikke samtidig kan mærkes som økologiske. Samtidig findes det positivt, at grænsen for utilsigtet GMO-indhold i økologiske fødevarer fastsættes til mærkningsgrænsen for GMO-mærkning (0,9%), idet en lavere græn-

seværdi ville pålægge økologiske producenter en uforholdsmæssig stor byrde til supplerende kontrol med deraf fordyrede produkter til følge.

Det er dog vigtigt, at der på inputsiden opretholdes lavere grænseværdier, eksempelvis vil det have store konsekvenser, hvis såsæden ikke er GMO-fri.

Den foreslåede ændring af komitéproceduren vil give Kommissionen et større ansvar end i dag for at sikre en balanceret udvikling af den økologiske produktionsform. Dette vil efter forbrugerrådets mening medføre en øget forpligtelse til at inddrage den økologiske sektor, forbrugerorganisationer og eksperter i væsentlig større udstrækning, end der er lagt op til i forslaget til den nye forordning.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering forholder sig positivt til harmoniseringen af økologiske produktionsmetoder og af angivelser heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler.

Regeringen finder dog, at Kommissionen bør bistås af en forskriftskomité og ikke en forvaltningskomité.

Det er endvidere vigtigt at understrege, at den gældende forordning allerede forbyder GMO i den økologiske produktion. Regeringen er positiv overfor en præcisering af forbuddet.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Da forslaget overvejende er en udmøntning af anbefalingerne i Den Europæiske Aktionsplan og Rådskonklusionerne herom, forventes forslaget generelt at blive positivt modtaget af de øvrige medlemslande.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen er blevet forelagt Folketingets Europaudvalg den 20. januar 2006 i forbindelse med forelæggelse af rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 23. januar 2006, jf. samlenotat oversendt den 13. januar 2006. Der er oversendt nærhedsnotat til Folketingets Europaudvalg den 10. januar 2006.

Notaterne er ligeledes oversendt til Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

